

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt VI. Tertius excedendi modus ex divina jucunditate causatus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

fit intelligentia, sed ut jam non sit humana, dum modo mirabilis mutationeque incomprehensibili efficiatur plusquam humana, dum gloriam Domini 2. Cor. 3. Speculando, in candem imaginem transformatur, à claritate in claritatem, tangam à Domini spiritu. Hæc ille.

Notandum sane est, quod sicut ille præcedens excedens modus, de quo capite precedenti locuti sumus, ex æstuari amore configurit, sic è contrario iste secundus de quo nunc loquimur, non ram à devotione sive arato incipit, quām in ipsum definiat. Ibi ex nimio veritatis delirio ad veritatem contemplationem allsurgit, hic ex veritatis revelatione ejusque contemplatione ad amorem animus inflammatur, quod colligit idem Author ex verbis sequentibus Cantie, 6. Pulchra ut luna, electa ut sol. Aurora etenim & luna lecem habent, sed calorem non habent; sol autem ut rumpe habet. Itaque & illa mentis alcentio, que hoc loco designatur, cujus extrema soli comparantur, quāmvis à solis claritate, veritatisque illustratio ne incipiat, in summam quandoque devotionem definit; sicut enim in primo excessu ex nimio devotionis fervore aliquando anima sublevatur ad summam veritatis contemplationem, sic in ista ex miranda quadam veritatis contemplatione, pa latum promovetur, tandemque inflammatur ad summam devotionem.

Præterea idem Author adverit cap. 12, ubi supra, q. dōd in hoc secundo excedendi modo divina revelatio quandoque prævenienti meditationi occurrat, quandoque ipsam humanam meditationem prævenit, & modo quærentem adiuvat, modo torqueptem excitat. Hoc autem probat duplicit exemplum altero Reginæ Austri, 3. Reg. 10. quæ Salomonem questionibus pullat, & propolitiam & nigrinatus universa ab eo didicit, que illi proponerat. Altero S. Petri, quem in carcere vinclum Angelus in luce visitans, à corporis sui somno excutit. Quid enim est ista Reginæ Austri, quæ venit audire sapientiam Salomonis, & eum videndi desiderio succensa videbatur? quæ, inquam, est ista Reginæ, nisi quelibet anima sancta, qui suis affectibus fortiter præsidens, summum Regis verique Salomonis dilectione fervens, videndique desiderio ardens, de divino adjutorio prælumens, investigandæ veritatis studio vehementer insitum audit, quod querit, quando illa, ad quæ ex propria industria non sufficit, sapientia inter orationem suspiria ex divina revelatione cognoscit.

Quid autem de eadem Reginæ Scriptura præponat, 3. Reg. 10. audiamus: Vident autem, inquit, 3. Reg. 10. Reginæ Saba omnem sapientiam Salomonis, & dominum quam edificaverat, & cibos mens ejus, & habitacula servorum, & ordinem ministrantium: vestes quoque eorum, & holocausta, quæ offerebat in domo Domini, non habebat ultra spiritum. Vident (inquit) Reginæ Saba. Ecce modo vident deficitur, quæ prius proponens, & quærentes proponebatur. Vide tamen quid viderit, & intellige, quan' a intellexerit. Vident (ait) Reginæ Saba omnem sapientiam Salomonis, &c. Ecce quanta, ecce qualia anima devote, animæ studio dat ex divina revelatione cognoscere. Perpende, quām magna, attende quām miranda vident divinitus cognoverit, quæ diuvidendo multumque mirando, tandem præ admirationis magnitudine ad spiritus sui defectum venit. Ecce quo ordine processit, vel ad quem tandem exitum venit. Pritius quærit & audit, postea vident & intelligit, tandem autem obstupescit, &

deficit. Interrogat quod dicit, contemplatur quod miretur, stupet ut mente excidat, menteque excedat. Primum est meditationis, secundum contemplationis, tertium ecstasis. Ecce quibus promotionis gradibus sublevatur animus huma nus. Meditatione profecto assurgit in contemplationem, contemplatione in admirationem, admiratione in mentis alienationem. Manifesto (ut arbitror) jam teneatis exemplo, quod ex magnitudine admirationis incidat homo in mentis excessum. Quid enim aliud illi fuit spiritum non habere nisi mente excedere? vel unde ei hoc accidi, nisi ex multa admiratione? quoniam modo, queso, Reginæ ista sine spiritu fuit, nisi spiritus ipsius à semetipso alienatus fuit?

Quandoque vero, ut proponebamus, divina revelatio solet nostræ meditationis studia prævenire, & humanum animum infra communem etiam humanæ libertatis statum subita tentationum violentia depresso, non solum ad solitum soliditatis statum erigere, sed ultra humanæ possibil itatis metas levare; quod figurâ D. Petri probat Richardus cap. 13. ubi supra, qui cum esset Apostolotum præcipitus, post innumera meritorum miraculorumque sublimia tenetur, ligatur, atque in carcere includitur, sed Angelo visitante excita tur, ac mirabiliter eripitur, quod longiori sermone prosequitur Richardus loco jam dicto.

C A P V T VI.

Tertius excedendi modus ex divina jucunditate causa sua.

Denum ex jucunditatis, exultationisque mag nitudine humana mens solet in ecstasim ca noscit. Hie dñe, & semetipsum excedere. Quod satis con venienter exprimitur Can. 8. Quæ est ista, quæ à Matre scandit de deserto delirij affluens immixta super dilecti alias clum suum? Quæ verba Richardus cap. 14. libro 5. Gratia eruditio explicat, dicens: Si per deterratum recte in nus 2. telligitur cor humanum, quid erit iste de deserto partis, dilectus, nisi mentis humanæ excessus? quasi de lucidarij deserto humanus animus ascendet, quando supra verispiri semetipsum mentis alienatione transit, quando tu cap. 8 semetipsum in imo defers, & ad colum usque petrantiens, solis divinis se totum per contemplationem & devotionem immergit. Sed hujusmodi ascensionis causa consequenter annexatur, in eo quod haec, quæ ascendet delictis affluere dicuntur. Quid est delictis affluere, nisi spiritu gaudii, diuinorum plenitudine abundare? quid, inquam, est quid sit. hæc deliciarum affluentia, nisi vera suavitatis abundantia, cœlitürque data, ubertimque infusa letitiae. Et infra: deliciatum itaque affluentia ascensionis tunc causa existit, quando ex illa divinæ dulcedinis infusione, quam in initio sentit, leipsam animam sanctam præ gaudio & exultatione non capit, in tantum, ut exultationis & jucunditatis sue magnitudine eam extra semetipsum effundat, & supra semetipsum rapiat. Sic sanè vehemens im mensaque letitia, dum supra humanum modum excedit, hominem supra hominem a tollit, & supra humana sublevatum in sublimibus suspedit. Hujus sane rei formam etiam in animalibus quotidie possumus percipere. Solent namque in suis l.ibus talus quosdam dare, & sua corpora quantulumcumque in aera suspendere, sic rapere & pascere, dum in aquis ludunt, supra aquas exilunt, &

Forma quedam
hujus ex ultations
in anima libus quo que cer nere licet.

C A P V T VII.

*Triplex divina ecstasis gradus incipientium,
proficientium & perfectorum.*

Juxta hanc triplicem ecstasis divinæ differentiam, à Richardo assignatam, nempe ab amore, ab exultatione, & admiratione prominentem, superius exppositam, triplex in unaquaque eorum, juxta triplicem statum, incipientium, proficientium & perfectorum gradus merito distinguuntur.

Pro quo illud primò observandum est, quod illi mentis excessus, qui ex admirationis magnitudine causatur, potest sine secundo & tertio, qui ab amoris ardore, & jucunditate magnitudine oritur, aliquando contingere. Intellectus enim operationes ab his, quæ à voluntate dimanant, quantum ad hoc minime dependent, in voluntate vero nullus mentis excessus, sive ab amore, sive à delectatione proveniens, absque prævia intellectus cognitione accidere potest. Possibilis tamen est (licet raro) amoris excessus, qui nulla percepita in voluntate delectatione causetur. Illa vero ecstasis, quæ ex amoris magnitudine, sive jucunditate causatur à dono sapientie, tanquam ab ubertimo fonte descendit, nam cum haec ecstasis sive excessus sit cum amorosa unione conjunctus, atque haec sit nobilissima atque divinissima operatio hominis, necesse est, ut à nobilissimo principio ac excellenti dono efficiatur, vel ab alio subtiliori promanet.

Illud præterea observatione dignum videatur, Omnis mentis excessus quicunque sint illi, dummodo ex amore & delectatione causetur, ad tre gradus reduci, ut in lib. de divina oratione. Traç. ad tres gradus, infimum, medium, & supremum tantum in dono intellectus, quā sapientia distinximus, possunt quorum infimus ad viam purgativam, secundus ad viam illuminativam, ultimus ad unitivam pertinet.

Hi igitur amorosæ cum DEO unionis gradus, cùm mens per donū sapientie elevata, divinis inheret, ac ex splendidissimo ac suavissimo amoris lumine intueretur, & per amorem & fruitionem sive delectationem in DEUM transformatur, ac illi unitus, cum ecclesiæ fere semper contingere soleat, & tunc in mente per amorem & delectationem cum sensu abductione DEO quo modo unita latè quidem loquendo, unio fructiva dici potest, quia tunc anima DEO per amorem inheret, in eoque suavitatem delectatur et undi in omnibus his tribus statibus, unio quæ fructuosa dicitur secundum variatos perfectionis gradus inventur. Quare primus ecstatis sive jucundissime hujus unionis gradus tunc contingit, cùm è retum visibilium inuita supernis & invisibilibus ardentissimo ac suavissimo amore inhaerens, solet aliquando in hoc contemplationis genere gratia clementissimi Domini rivoti in vites sensu ivas i' a insulare, ut eos vehementer à mentis alienatio solvet. Hic autem raptus in inferno i' animæ parte perficitur, & ad viam supernatalem purgativam reducitur. in qua etiam DEUS incipientes mira ac incredibili voluptate permulce, ac supremo lumine illuc dirat. Gradus autem hujus unionis utpote quæ à vehementia amoris & delectationis sensibilis causatur, non adeo defacatus, & parus esse solet, quo-

nativæ illius habitationis suæ terminos excedunt, dum seipso, vel ad modicum per inane lospendunt. Sic procul dubio anima sancta, dum interno quodam tripudii sui applausu à semetipsa excutitur, dum supra semetipsam ire mentis alienatione urgeatur; dum in cœlestibus tota suspenditur; dum angelicus spectaculus tota immigetur, nativæ possibilitys terminos supergressa videatur. Hinc est illud, quod per Prophetam dicitur: *Montes exultaverunt ut arietes, & colles sicut agnorum ovium. Quis non videat supra naturam, vel potius contra naturam esse, montes vel colles iuxta arietum vel agnorum ludentum similitudinem saltus quosdam in superiora dare, & terram resiliere, & seipsum per inane libertate notari deinde cap. 15. & 16. ipse Richardus, tantum cordis exultationem, sane non meriti humani, sed muneric esse diviniti, quod ex eo constat, quia illa, quæ de seruo ascendisse dicitur, dilectio sua innixa perhibetur, quod nihil aliud est, nisi virtute illius & non propriis viribus promoveri.*

Demum advertit idem Author modum & industriam, quo adjuvari possit, qui ad hanc gratiam pervenerit, ac in ea proficerit, cùm eam sibi ultra solitum subtribiri jam sentit, debet itaque animus, qui hujusmodi est, propriis meditationibus cordis in se exultationem reparare, ac impensa sibi divinorum beneficiorum munera, ante oculos revocare, & ex ejusmodi recordatione seipsum ad devoram gratiarum actionem instigare, atque extimo affectu in divinas laudes, spiritu talis harmoniz organum laxare. Quid exemplo Eliæ Propheta confirmat dicens: *Hinc est quod Eliæ Propheta verbum Domini requisitus, cùm se præsensisse: spiritum Prophetæ tunc temporis nō habere, feci sibi Psalmem adducere, quo præfere atque placent, statim spiritum propheticum hauis, osque suum & vicino in verba prophetæ relaxavit. Fortè aliquis joxi a historiam querat, quid sibi velit quod Propheta Domini Psalmem quæsivit, vel quod ipso placent spiritum prophetæ recepit. Illud autem in commune novimus, quod dulcis harmonia soleat cor exhilarare, & ei gaudia tua ad memoriam revocare, & absque dubio, quo uniuscujusque animum suis amori vehementius afficit, eo profundius audita harmonia affectum tangit, & quo profundius per affectum tangitur, tanto efficacius ad sua desideria renovatur. Quid igitur aliud de prophetico viro sensu oportet, nisi quod exterior harmonia interior em illam & spiritalem harmoniam ei ad memoriam reduxit, & audita melodia, audientis animum ad affecta gaudia revocavit, atque levavit? Cur autem de spirituali & vera delectatione non sentiamus, quod de corporali & vana delectatione quodammodo experimento probamus? Quis enim nesciat, quomodo sola carnalis delectationis memoria carnalem mentem in delectationem rapiat? Cur non tandem, quin potius maiorem efficaciam in summis viris spiritualis delectatio habeat? Audita itaque melodia Propheta sancto quid aliud, quam quædam scala fuit, quæ cum ad afferita gaudia levavit, & quæ carnalibus causa ruinæ esse soleat, huic occasione ascensionis extitit?*

*Cur s. Eliæ
Psalmem
requisie-
rit, ut
prophe-
taret.*

*Cur s.
Eliæ
Psalmem
requisie-
rit, ut
prophe-
taret.*

*ex*Cap. 15. & 16. & Edib.
ESV-MARIA
Tom. 1.
Aferm.
annis
pag. 493**